

Πηγή: http://m.radikal.com.tr/politika/arinc_aradi_sozumuzu_tutamadik_dedi-1255773

Ημερομηνία: 21/12/2014

Συντάκτης: Serdad Korucu

Μετάφραση: Βαλέρια Αντωνοπούλου

«Τηλεφώνησε ο Αρίντς και είπε

‘Δεν κρατήσαμε τον λόγο μας’»

Ο Εκπρόσωπος των Μειονοτικών Ιδρυμάτων Λάκης Βίγκας, η θητεία του οποίου λήγει αυτό τον μήνα, δήλωσε ότι πρέπει επείγοντως να επιλυθούν τρία ζητήματα: Ο εκλογικός κανονισμός, τα προβλήματα εφαρμογής της διαδικασίας επιστροφής και το πρόβλημα των νομικών προσώπων... «Τηλεφώνησε ο Μπουλέντ Αρίντς και είπε ‘Δεν μπορέσαμε να το κάνουμε. Δεν κρατήσαμε τον λόγο μας’. Αυτό εμένα με ικανοποίησε» δήλωσε ο Βίγκας

Ο Λάκης Βίγκας, ο οποίος εξελέγη Εκπρόσωπος των Μειονοτικών Ιδρυμάτων στο Συμβούλιο της Γενικής Διεύθυνσης Βακουφίων που συγκροτήθηκε το 2008 στο πλαίσιο του Νέου Βακουφικού Νόμου, αφήνει το αξίωμά του ύστερα από δύο θητείες. Η τελευταία επίσημη συνεδρίασή του θα πραγματοποιηθεί τη Δευτέρα. Ο Βίγκας υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα που έχει η έναρξη της διαδικασίας επιστροφής των περιουσιών υπενθυμίζοντας, ωστόσο, ότι ακόμα δεν έχουν επιλυθεί τρία ζητήματα: Ο εκλογικός κανονισμός, τα προβλήματα εφαρμογής της διαδικασίας επιστροφής και το πρόβλημα των νομικών προσώπων.

Το πρώτο που μας έρχεται στο μυαλό όταν ακούμε Μειονοτικά Ιδρύματα είναι οι επιστροφές περιουσιών. Τι σημαίνει αυτή η διαδικασία επιστροφής για τις μειονοτικές κοινότητες;

Το κράτος πρέπει να κάνει πράγματα για αυτές τις τραυματισμένες κοινότητες. Η διαδικασία επιστροφής αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση.

Εντούτοις, διαρκώς αντιμετωπίζουμε την εξής κατάσταση: Όλοι μας λένε «Σήμερα δεν είναι καλύτερα από παλιά;» κι αυτό είναι σωστό. «Στο παρελθόν αφαιρέθηκαν τα δικαιώματά σας, αλλά τώρα αποκαθίστανται, σωστά;» ρωτούν και έχουν δίκαιο. Ναι, σήμερα είμαστε σε καλύτερη κατάσταση αλλά αυτά δεν φτάνουν! Αυτή η διαδικασία δεν αποτελεί μια ρεβανσιστική απόκτηση των δικαιωμάτων μας.. Αυτές οι κοινότητες ανήκουν στην Τουρκία. Εμείς, όμως, μετατραπήκαμε σε πλασματικές κοινότητες. Δεν υποτιμώ αυτή τη διαδικασία επιστροφής, αλλά, όση περιουσία κι αν μου επιστρέψετε, τι θα γίνει εάν εγώ δεν επενδύσω στο αύριο μου για το παιδί μου; Για τη συνέχεια αυτών των κοινοτήτων πρέπει όλοι να σκεφτούν βαθύτερα. Πρέπει να επιλυθούν διάφορα ζητήματα.

«Το κράτος με το ένα χέρι σου δίνει και με το άλλο σε μηνύει»

Όπως;

Ιδίως σε κοινωνικό επίπεδο. Μάτια που δε βλέπονται, γρήγορα λησμονιούνται. Εμάς για πολύ καιρό δεν μας έβλεπαν. Τώρα είμαστε μεν στο προσκήνιο αλλά ακόμα παραμένουμε λησμονημένοι. Για να διορθωθεί αυτό χρειάζεται πολλή προσπάθεια. Δεν πρέπει να βλέπουμε το γεγονός μόνο ως ένα θέμα της πολιτικής ατζέντας.

Αισθάνεστε «λησμονημένοι» σε κρατικό επίπεδο;

Το κράτος αντιδρά ακόμα στις αποφάσεις που λάβαμε στο Συμβούλιο της Γενικής Διεύθυνσης. Το κράτος ξεκινά δικαστικό αγώνα για τις περιουσίες που επεστράφησαν. Εύλογο είναι λοιπόν να ρωτούν οι άνθρωποι «Τι είδους ειλικρίνεια είναι αυτή;». Το κράτος με το ένα χέρι σου δίνει αλλά με το άλλο σε μηνύει για να πάρει. Παράλληλα, συνεχίζονται τα παλιά προβλήματα κατά την καταχώρηση των περιουσιών που ελήφθησαν με διοικητική απόφαση. Η καταχώρηση κάποιων

περιουσιών στο κτηματολόγιο δεν είναι καθόλου εύκολη. Οι σχετικοί φάκελοι πηγαينوέρχονται από 'δω κι από 'κει επί μήνες.

Πώς ακριβώς είναι οι σχέσεις σε γραφειοκρατικό επίπεδο;

Ορισμένοι σε κοιτούν λες και κάνουν κάποια πράγματα μόνο και μόνο λόγω πολιτικής πίεσης. Μπορείς αυτό να το δεις στην έκφραση του προσώπου τους.

Μάλιστα μερικές φορές ξεσκεπάζονται και ύστερα ζητούν συγγνώμη, όπως έγινε στη διαμάχη για τη Συναγωγή του Εντίρνε, σωστά;

Ναι, έτσι γίνεται με μερικούς. Σε κοιτούν λες και σκέφτονται «Από πού εμφανίστηκαν αυτοί οι άνθρωποι;» και κάνουν τη δουλειά τους με την αντίληψη «Τι να κάνουμε, αφού η κυβέρνηση τους έδωσε αυτό το δικαίωμα».

«Είμαστε ισότιμοι πολίτες ή ενέχυρο;»

Ποια κοινωνική συμπεριφορά υποβόσκει αυτών των αντιλήψεων; Είναι όπως η φράση «Συγγνώμη Ρωμιοί» που είπε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Ερντογάν όταν διατελούσε Πρωθυπουργός;

Ένας έμπειρος πολιτικός δεν λέει αυτά τα λόγια με υποτιμητική διάθεση. Αλλά να που αυτές οι φράσεις βγαίνουν από τη ψυχή και όχι με τη λογική. Υπάρχει ένα υποσυνείδητο αντανακλαστικό. Το λένε λες κι είναι ντροπή. Εντούτοις αυτό δεν ξεπερνιέται μέσα σε 1-2 χρόνια. Βασική αρχή αποτελεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θα διδάξει την ιστορία αυτών των κοινοτήτων. Αν ένα παιδί δεν γνωρίζει αυτές τις κοινότητες, τότε το ένα χιλιοστό της κοινωνίας δεν μπορεί να αυτοσυστηθεί. Πρέπει η ύπαρξή μας να γίνει γνωστή. Αυτοί οι άνθρωποι είναι ενέχυρο ή ισότιμοι πολίτες;

Το «ενέχυρο» τονίζεται στη ρητορική τόσο των υψηλόβαθμων κρατικών αξιωματούχων όσο και της κυβέρνησης.

Εγώ προσπαθώ να ερμηνεύσω αυτά τα ξεσπάσματα του Προέδρου της Δημοκρατίας μας από τη σκοπιά της ισλαμικής κουλτούρας. Τελικά υπάρχει μία νοοτροπία προστασίας.

Το κράτος είναι κοσμικό ακόμη κι αν διέπεται από την ισλαμική κουλτούρα.

Ναι και αυτό που εμείς επιθυμούμε είναι να είμαστε ισότιμοι πολίτες. Αυτό πρέπει να διαδοθεί σε όλες τις μερίδες της κοινωνίας μας.

«Η Άγκυρα αποτελούσε το κέντρο λήψης των αποφάσεων κατά των μειονοτήτων»

Πώς βλέπουν οι μειονότητες την Άγκυρα;

Ειδικά για τις μειονότητες που ζουν στην Κωνσταντινούπολη, η Ανατολή είναι πάντοτε ξένη. Η Άγκυρα αποτελούσε το κέντρο λήψης των ενάντιων αποφάσεων. Γι' αυτό και υπάρχει μια ψυχρότητα. Η κατάσταση άλλαξε λιγάκι τα τελευταία χρόνια. Πριν τρία χρόνια διοργανώσαμε ένα γεύμα «αφτάρ»¹ στο οποίο συμμετείχαν οι διοικήσεις 65 κοινοτήτων. Τώρα στο πλαίσιο ενός ευρωπαϊκού προγράμματος ο Σύνδεσμος Υποστήριξης Ρωμαϊκών Κοινοτικών Ιδρυμάτων (ΣΥΡΚΙ - RUMVADER) πρόκειται να επισκεφθεί την Άγκυρα. Έτσι θα δοθεί η ευκαιρία στην Άγκυρα να γνωρίσει απευθείας τους φορείς. Με αυτό τον τρόπο προσπαθούμε να σπάσουμε τον πάγο και να γκρεμίσουμε τις προκαταλήψεις.

Ένα χαρακτηριστικό των Ρωμιών είναι και ότι διαθέτουν τα περισσότερα κοινοτικά ιδρύματα, σωστά;

Αριθμητικά τα ρωμαϊκά κοινοτικά ιδρύματα είναι 70. Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε και τα βακούφια στο Τσουκούροβα που αποκαλούνται «ρωμαίικα», τότε φτάνουν τα 78. Συνολικά τα μειονοτικά βακούφια είναι 166. Ο μεγάλος αριθμός των ρωμαϊκών βακουφίων οφείλεται στον επιφανή πληθυσμό τους. Νομίζω ότι οι Ρωμιοί διατηρούν τον πολιτισμό τους σε ολόκληρο τον κόσμο μέσω των ναών και των σχολείων τους. Αυτό αποτελεί παράδοση.

Ωστόσο, αυτός ο ισχυρός πολιτισμός που κουβαλούν οι μειονότητες από το παρελθόν μέχρι σήμερα αποτελεί ορισμένες φορές αιτία σύγκρουσης μεταξύ τους.

Σε αυτά τα εδάφη όπου κυριαρχεί ο ανατολικός πολιτισμός προβάλλονται τα εγώ. Κατά το παρελθόν Ρωμιοί, Αρμένιοι και Εβραίοι είχαν ειρωνείες, ανέκδοτα, κοροϊδευτική διάθεση και προκαταλήψεις ο ένας για τον άλλο. Γι' αυτό και η μητέρα και ο πατέρας μου περίμεναν 13 χρόνια για να παντρευτούν. Η μητέρα μου ήταν μια Καθολική κοπέλα μεγαλωμένη στο Πέρα (Beyoğlu), ενώ η οικογένεια του πατέρα μου

¹ Σ.τ.Μ.: Σημειώνει τη λήξη της ημερήσιας νηστείας κατά τη διάρκεια του μήνα του Ραμαζανιού.

ήταν μια ρωμαϊκή οικογένεια χωριατών. Ασφαλώς και σήμερα αυτές οι διαδικασίες ξεπερνιούνται. Σήμερα ως μειονότητες είμαστε σε καλή πορεία.

Δεν δυσκολευτήκατε κατά την πρώτη σας θητεία;

Παλιότερα δεν υπήρχε διάλογος μεταξύ των πολιτών των μειονοτικών κοινοτήτων. Οι θρησκευτικοί ηγέτες αντάλλασσαν επισκέψεις στις γιορτές βάσει πρωτοκόλλου. Όμως δεν υπήρχε επαφή μεταξύ των νομικών προσώπων ή των εκπροσώπων της κοινότητας. Τα τρία πρώτα χρόνια αυτή η διαδικασία ήταν πιο αργή. Κάθε πλευρά ανέπτυξε σχέσεις μόνο με εμένα. Κατά τη δεύτερη θητεία μου όμως, τα χάσματα μειώθηκαν. Η δια-κοινοτική επαφή έχει πλέον ενδυναμωθεί. Κατά την εξετή αυτή πορεία εγώ στάθηκα σε ίση απόσταση από όλους. Ήταν σημαντικό ένας Ρωμός να παίρνει στήριξη και αξία από την αρμενική, εβραϊκή ή ασσυριακή κοινότητα. Για την ανάπτυξη αυτού του διαλόγου δεν χρειάζονται μεγάλες υποχωρήσεις. Οι σχέσεις ξεκινούν όταν κοιτάς τον άλλον σωστά. Γι' αυτό και αυτή η εκλογή θα αποτελέσει ένα σημαντικό κατώφλι. Υπάρχουν δύο υποψήφιοι για τη θέση του εκπροσώπου των κοινοτικών βακουφίων: Ο Toros Alcan, υποψήφιος εκπρόσωπος από την αρμενική κοινότητα και ο Silvyo Onadya, υποψήφιος εκπρόσωπος από την εβραϊκή κοινότητα. Την τελευταία θητεία δουλέψαμε μαζί με τον Onadya, ενώ μαζί με τον Alcan επισκεφθήκαμε όλες τις κοινότητες. Πιστεύω ότι στην επόμενη θητεία θα ανταποκριθούμε πολύ καλά σε αυτό το καθήκον.

«Ο ΝΤΑΒΟΥΤΟΓΛΟΥ ΕΙΠΕ 'ΙΜΒΡΟΣ' ΚΑΙ ΟΧΙ 'ΓΚΙΟΚΤΣΕΑΝΤΑ'»

Ποια ήταν η στάση της Άγκυρας, λοιπόν;

Η γεωπολιτική θέση της Τουρκίας ανέκαθεν επηρέαζε αυτές τις σχέσεις. Αυτές άλλοτε επιβραδύνονται και άλλοτε επιταχύνονται. Κατά την επίσκεψή του στην Αθήνα ο αξιότιμος Πρωθυπουργός μας συναντήθηκε με Ιμβρίους. Στην ομιλία του αποκάλεσε τη Γκιοκτσέαντα «Ίμβρο».

Ο Νταβούτογλου αποκάλεσε τη Γκιοκτσέαντα «Ίμβρο» μόνο στην Αθήνα;

Ο Νταβούτογλου χρησιμοποίησε τη λέξη «Ίμβρος» και στην Άγκυρα όντας Υπουργός Εξωτερικών. Εκείνη την περίοδο είχε πάει στην Αθήνα και είχε συναντηθεί με Ιμβρίους. Τότε του είχα πει «Σας ευχαριστώ που συναντηθήκατε με τους Γκιοκτσεανταλήδες (Gökçeada) στην Αθήνα» κι εκείνος μου απάντησε «Για την ακρίβεια συναντήθηκε με Ιμβρίους (İmrozlu)». Ο ίδιος μάλιστα επανέλαβε τη λέξη «Ίμβρος» κι άλλη μία φορά. Ήταν πολύ συγκινητικό. Εμείς με τα χρόνια «προγραμματιστήκαμε» να τη λέμε «Γκιοκτσέαντα». Ακόμη κι αν μεταξύ μας τη λέμε «Ίμβρο», στις συναντήσεις μας την αποκαλούμε «Γκιοκτσέαντα» μην τυχόν προκύψουν παρεξηγήσεις. Αν ο Νταβούτογλου χρησιμοποιούσε αυτή τη λέξη μόνο στην Αθήνα, τότε θα μπορούσαμε να πούμε ότι ίσως επρόκειτο για «καλοπροαίρετη χειρονομία». Αλλά ήμουν μάρτυρας και στην Άγκυρα και συγκινήθηκα πολύ. Άλλωστε, ακόμα κι αν κάθε χρόνο τα ζητήματα μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας δεν τελειώνουν, δημιουργούν χρόνο, μέσα στον οποίο εκείνος κάνει αυτές τις συναντήσεις κατά τις επισκέψεις του στην Αθήνα και προσπαθεί να κερδίσει τους δυσαρεστημένους.

Έρχεται και στη Γκιοκτσέαντα/Ίμβρο η «επιστροφή των τοπωνυμίων» που ξεκίνησε μέσα από το πακέτο δημοκρατικού ανοίγματος και λαμβάνει χώρα σταδιακά στα ανατολικά;

Θα ήταν ωραίο να αξιοποιούσε η κυβέρνηση μια τέτοια πρωτοβουλία. Τα 200-300 άτομα που ζουν εκεί δεν λαμβάνουν πρωτοβουλία, αφού στο πολύ πρόσφατο παρελθόν έχουν βιώσει τόσο τραυματικές εμπειρίες. Το σημαντικό είναι να μην πολιτικοποιούμε τη λέξη «Ίμβρος». Σε τελική ανάλυση η ονομασία «Ίμβρος» είναι ιστορική. Και αυτό της ταιριάζει. Αν, ωστόσο, αυτό το όνομα πρόκειται να βλάψει όσους μένουν εκεί, τότε ας μη γίνει. Μακάρι ολόκληρη η κοινωνία να αισθανόταν υπερηφάνεια με τη λέξη «Ίμβρος» και να ενδιαφερόταν για την ιστορία του νησιού.

Πλησιάζοντας προς το τέλος της θητείας σας ήρθατε σε επαφή με τον Πρωθυπουργό για τελευταία φορά; Τον ενημερώσατε για τα αιτήματά σας;

Απ' όταν ανέλαβα τα καθήκοντά μου και εφόσον συνεργαζόμουν στενά με όλες τις μη μουσουλμανικές μειονότητες, μοιράστηκα με εκείνον τα ζητήματα που απασχολούν όλους και τους προκαλούν ανησυχία για το μέλλον. Εννοείται ότι το βασικότερο ζήτημα είναι η «αντίληψη περί αμοιβαιότητας».

«Το πρόβλημα με την Ελλάδα εμφανίζεται ακόμα και στο Αντίγιαμαν»

Όλες οι μειονότητες αντιμετωπίζουν την «αμοιβαιότητα»;

Το ενδιαφέρον είναι ότι στη βάση των προβλημάτων που υπάρχουν στο Αντίγιαμαν, το Χάρπουτ, το Μίντιατ, το Σίρνακ ή και το Βακιφλί Κιογιού βρίσκονται το Κυπριακό και οι σχέσεις με την Ελλάδα. Μιλώντας με ένα άτομο στο Αντίγιαμαν ρώτησα «Πότε ξεκίνησαν τα προβλήματά σας;». «Το 1964, δηλαδή με τα γεγονότα στην Κύπρο. Εντάθηκαν δε το 1974 με την εισβολή. Υποστήκαμε δε εκκαθάριση κατά το πραξικόπημα του 1980» απάντησε εκείνος. Όταν το ζήτημα αφορά την αμοιβαιότητα, τότε όλες οι κοινότητες φαίνονται ίδιες. Δυστυχώς όμως είναι δύσκολο να εξελίξεις αυτή την κουλτούρα. Ένα άλλο θέμα είναι ότι, παρόλο που δεν μετέχουμε στις υπηρεσίες που λαμβάνουν αποφάσεις, πληρώνουμε το τίμημα προβλημάτων για τα οποία δεν ευθυνόμαστε καθόλου.

Ποια άλλα προβλήματα προέκυψαν;

Τόνισα ότι η άσχημη δημογραφική κατάσταση εμποδίζει τη φυσική εξέλιξη. Υπογράμμισα ότι οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες επηρεάζουν τα μέλη της κοινωνίας και μειώνουν το ενδιαφέρον και τον δεσμό τους με τις παραδοσιακές κοινοτικές δομές. Επεσήμανα ότι οι κρατικοί ιθύνοντες θα πρέπει να ενημερωθούν καλύτερα όσον αφορά τις μειονότητες και να διασφαλίσουν την κατανόηση της έννοιας της ιδιότητας του πολίτη.

«Το CHP δεν σκύβει στις ανάγκες μας»

Ποια είναι η στάση των κομμάτων της αντιπολίτευσης σε αυτό το σημείο; Πάντως ο νέος Βακουφικός Νόμος του 2008 προκάλεσε τη δριμεία κριτική του CHP και του

MHP. Έβαλαν στο στόχαστρο το κυβερνών κόμμα λέγοντας «Δώστε και τον τίτλο ιδιοκτησίας της Αγιάς-Σοφιάς».

Ο Αϊκάν Ερντεμίρ, βουλευτής Προύσας του CHP και αρμόδιος του σημερινού κόμματος της Αξιωματικής αντιπολίτευσης για τα προβλήματά μας, είναι πολύ δραστήριος. Εντούτοις, ως κόμμα δεν περιλαμβάνει τα προβλήματά μας στην ατζέντα του. Ο ηγέτης του CHP Κεμάλ Κιλιτσντάρογλου παρέθεσε ένα γεύμα, αλλά έμεινε σε αυτό. Δεν είδα να σκύβουν στις ανάγκες μας.

Ήρθε σε επαφή μαζί σας κάποιος από το MHP;

Το MHP αποτελεί ένα από τα πιο παγιωμένα κόμματα της Τουρκίας. Κατέχει ένα σημαντικό μέρος του δημογραφικού ιστού της χώρας. Είναι ένα από τα κόμματα που χρειάζεται να υπάρχουν προκειμένου να λειτουργεί η δημοκρατία. Κι από εκείνους όμως δεν είδαμε κάποια προσέγγιση.

Το HDP φέρνει στην ατζέντα του τα μειονοτικά ζητήματα και τα εκφράζει στις προεκλογικές του εκστρατείες. Ήρθε σε επαφή μαζί σας;

Ο βουλευτής του HDP Ερόλ Ντορά γνωρίζει τα προβλήματα όντας και ο ίδιος μέλος μειονότητας. Ωστόσο δεν ξέρω κατά πόσο αυτά περιλαμβάνονται στην ατζέντα. Στο κάτω κάτω στις πρόσφατες συνεδριάσεις για τον προϋπολογισμό το HDP δεν παρουσίασε ιδιαίτερη κινητικότητα στο θέμα.

Εσείς κάνατε κάποια κίνηση για να έρθετε σε επαφή με τα πολιτικά κόμματα;

Ίσως κι εμείς να μην το κάναμε. Ίσως να μην χτυπήσαμε την πόρτα τους. Μετά απ' αυτό θα πρέπει να μπορέσουμε να ευαισθητοποιήσουμε περισσότερο τα κόμματα. Όμως εμείς είμαστε πραγματικά πολύ λίγοι. Δεν έχουμε ούτε προϋπολογισμό ούτε μια ομάδα που να εργάζεται γι' αυτά τα θέματα. Από τα δε κόμματα δεν ήρθε καμία πρόταση του τύπου «ελάτε να μας ενημερώσετε». Μακάρι να ερχόταν. Μακάρι στις πιο υψηλόβαθμες πολιτικές πλατφόρμες να μιλούσαν για τις ανάγκες αντί να τραβούν φωτογραφίες.

Ποια ήταν αυτά που θέλατε να κάνετε κατά τη διάρκεια της θητείας σας, αλλά δεν τα καταφέρατε;

Αυτά τα θέματα τα συμπεριέλαβα και στην επιστολή που έστειλα στον Πρωθυπουργό. Τρία είναι τα βασικότερα ζητήματα. Το ένα είναι η κατάργηση του εκλογικού κανονισμού που ενώ δεν υπήρχε στην ατζέντα μας, ξαφνικά, εμφανίστηκε στις

πρώτες σειρές. Εγώ το έφερα αυτό το θέμα στην επικαιρότητα και μάλιστα παραιτήθηκα κιόλας επειδή το πρόβλημα δεν λύθηκε.

Είχε διαδοθεί στα μέσα ότι μετά απ' αυτό ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης Μπουλέντ Αρίντς σας υποσχέθηκε ότι ο κανονισμός θα εκδοθεί τον Απρίλιο και έτσι ανακαλέσατε την παραίτησή σας.

Ναι, ανακάλεσα την παραίτησή μου. Τις προηγούμενες ημέρες είχα τηλεφωνική συνομιλία με τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης Μπουλέντ Αρίντς για να τον αποχαιρετήσω. Αρχικά με ευχαρίστησε και μου εξέφρασε την ικανοποίησή του για το έργο μας. Στη συνέχεια, με λεπτότητα όπως πάντα, έφερε το συγκεκριμένο θέμα στη συζήτηση ρωτώντας «Είστε πικραμένος, σωστά;». «Δεν μπορέσαμε να το κάνουμε. Δεν κρατήσαμε τον λόγο μας» είπε. Εμένα με ικανοποίησε που έθιξε αυτό το θέμα και που είπε «Δεν μπορέσαμε να το κάνουμε». Αυτό ήθελε να κάνει όταν με κάλεσε πίσω. Προφανώς όμως υπήρχαν διάφορες αντιστάσεις. Άλλες δυναμικές άσκησαν πιέσεις προκειμένου να μην γίνει. Έτσι ο κανονισμός έμεινε στο ράφι.

Ποιες δυναμικές ήταν αυτές κατά τη γνώμη σας;

Αυτό είναι ένα ανεπίλυτο ερώτημα. Σήμερα αποτελούμε τη μοναδική ομάδα νομικών προσώπων σε αυτή την τεράστια χώρα που δεν μπορεί να διενεργήσει εκλογές. Έκανα έναν συνειδησιακό απολογισμό και παραιτήθηκα, αφού αισθάνθηκα ότι εκπροσωπούσα το σύστημα που αφαιρέσε το δικαίωμα αυτών των ανθρώπων στην εκπροσώπηση παρά τους ίδιους τους αδικημένους αυτούς ανθρώπους. Αλλά τίποτα. Η αρμενική κοινότητα συναντήθηκε με τον Ερντογάν επί πρωθυπουργίας του. Έδωσε και σ' εκείνους υπόσχεση. Πήγαν και οι Εβραίοι και έθεσαν το ζήτημα.

Ποιον ωφελεί η μη διενέργεια εκλογών;

Δεν ξέρω ποιον ωφελεί. Την κοινότητά μας πάντως την βλάπτει. Υπάρχουν βακούφια στην Ανατολία που διοικούνται από δύο άτομα. Αυτό είναι παράνομο. Ο αριθμός τους δεν μπορεί να είναι μικρότερος των τριών. Εμείς θέλουμε μέσω εκλογών να αναδεικνύονται άτομα από την κοινωνία για 4ετή θητεία. Δεν μπορεί να συνεχιστεί αυτό. Αλλά εκλογές σε εμάς μετά το 1969 έγιναν το 1991 και τέλος με δική μου προσπάθεια το 2006. Παλιότερα ήταν διαφορετική και η νοοτροπία της Τουρκίας. Ενώ οι άλλες κοινότητες μπορούσαν να διενεργούν εκλογές, οι Ρωμιοί εξαιρούνταν. Αυτή η διαδικασία με ενοχλούσε κι έτσι από το 2004 και μετά άρχισα να επιμένω για τη διενέργεια εκλογών. Τότε έγινα το μαύρο πρόβατο. Βλέπετε υπήρχε μια κοινότητα

που είχε χάσει την ικανότητά της να διενεργεί εκλογές. Αντιμετωπίσαμε αδιανόητες αντιστάσεις. Σήμερα όμως οι άνθρωποι διατηρούν στο προσκήνιο το ερώτημα γιατί δεν κάνουμε εκλογές. Αυτό είναι μεγάλη πρόοδος για εμάς.

Τα άλλα δύο ζητήματα ποια είναι;

Παρατηρούνται αδυναμίες στην εφαρμογή της «έκπληξης του Ερντογάν με το άρθρο 11». Χρειάζεται περισσότερη στήριξη προκειμένου να τερματιστεί αυτή η διαδικασία. Σε αυτό μας στηρίζουν τόσο ο Γενικός Διευθυντής Βακουφίων όσο και τα μέλη του Συμβουλίου Βακουφίων. Πίστευα ότι το συγκεκριμένο ζήτημα θα έληγε το 2013-2014, αλλά δεν έγινε έτσι. Πρέπει πλέον να ολοκληρωθεί άμεσα αυτή η διαδικασία επιστροφής. Τράβηξε σχεδόν 10 χρόνια και ακόμα ασχολούμαστε με αυτό.

«Στην Ίμβρο δεν πήραν ούτε τετραγωνικό»

Το τελευταίο ζήτημα είναι το πρόβλημα με τα νομικά πρόσωπα για το οποίο διοργανώσατε και ένα συνέδριο;

Ναι. Η νομική προσωπικότητα των θρησκευτικών μας ιδρυμάτων αλλά και των κοινοτικών μας ιδρυμάτων είναι προβληματική. Βασίζεται στη δήλωση του 1936. Υπάρχουν όμως βακούφια που δεν υπήρχαν στη δήλωση του 1936. Αυτό το πρόβλημα, για παράδειγμα, υπάρχει στην Ίμβρο. Από αυτή τη διαδικασία δεν έλαβαν ούτε ένα τετραγωνικό μέτρο. Πρέπει πλέον να λυθεί αυτό το ζήτημα. Αν είχαμε νομική προσωπικότητα, δεν θα εκκρεμούσε και ο εκλογικός κανονισμός. Θέλουμε δε να περιορίσουμε τη νομική μας προσωπικότητα. Ορισμένοι έχουν νομική προσωπικότητα μόνο στον τίτλο. Πίστευα ότι αυτά θα μπορούσαμε να τα λύσουμε απλά, αλλά δεν έγινε.

Αφού θα μπορούσαν να λυθούν εύκολα, γιατί αυτό δεν έγινε;

Απ' ό,τι κατάλαβα, η Άγκυρα δεν τα δίνει αυτά μονομιάς. Ολοκληρώνονται αφού τα δώσει λίγο-λίγο. Εμείς όμως έχουμε ήδη πληρώσει μεγάλο τίμημα σε αυτή τη διαδικασία.

«Ο Χραντ Ντινκ πλήρωσε για όλες τις μειονότητες. Όλοι μας του χρωστάμε»

Όταν λέτε ότι οι μειονότητες πλήρωσαν το «τίμημα», μας έρχεται στο μυαλό ο Χραντ Ντινκ. Πώς επηρέασε η δολοφονία του Ντινκ;

Ο Χραντ Ντινκ πλήρωσε ένα τίμημα πρωτίστως ως ένας ελεύθερα σκεπτόμενος Αρμένιος και ύστερα για χάρη όλων των μειονοτήτων. Όλες οι μειονότητες και κυρίως οι Αρμένιοι αισθάνονται ακόμα την αντήχησή του. Ο Ντινκ απενοχοποίησε τη λέξη «Αρμένιος» που αποτελούσε ταμπού και συνέβαλε στη χρήση της. Ο Ντινκ ήταν εκείνος που με έφερε πιο κοντά στην αρμενική κοινότητα όταν, λόγω του αξιώματός μου, προσπαθούσα να την κατανοήσω καλύτερα. Όλοι μας του χρωστάμε. Μακάρι να μπορούσαμε να κάνουμε περισσότερα στο όνομά του.

Στις μειονοτικές οικογένειες πάντοτε συμβουλεύον τα παιδιά να «μην υψώνουν πολύ τη φωνή τους». Ποια ήταν η επίδραση του Ντινκ σε αυτό;

Ορισμένοι ακόμα λένε ότι «Αν δεν ήταν έτσι και αν δεν έκανε ξεσπάσματα, δεν θα τον σκότωναν». Εκείνος όμως ήθελε να είναι ένας ειλικρινής πολίτης. Εμείς έχουμε δύο ταυτότητες. Μία πολιτισμική και μία πολιτική. Όταν πηγαίνω στο σχολείο ή όταν ασκώ τη λατρεία μου δεν μπορώ να απαρνηθώ το δικαίωμά μου να είμαι πολίτης. Θέλουμε και τις δύο ταυτότητες ταυτόχρονα και δεν το διαπραγματευόμαστε.

Η δολοφονία του Ντινκ πώς κρίνετε εσείς ότι επηρέασε την Άγκυρα;

Η τουρκική κοινωνία είναι ευαίσθητη. Κανείς δεν μπορεί να διαγράψει από τη μνήμη του την εικόνα του δολοφονημένου Ντινκ στο πεζοδρόμιο και τους σπαραγμούς της συζύγου του. Όσο περνάει ο καιρός κατανοούμε καλύτερα τον Χραντ Ντινκ. Ακόμα όμως οι άνθρωποι δεν μπορούν να μιλούν ελεύθερα. Πιο ευθείς είναι στις ιδιωτικές τους συνομιλίες. Νομίζω ότι αυτό το φαινόμενο αποτελεί παράδοση αυτής της χώρας.

Μέσα στα 6 χρόνια είδατε κάποια αλλαγή στην Άγκυρα;

Είδα μια πολύ μεγάλη αλλαγή. Δημιουργήθηκαν πολύ όμορφοι δεσμοί με ανθρώπους. Συναντήσαμε ανθρώπους που προσπάθησαν να καταλάβουν τον πόνο μας. Πάνω απ' όλα υπάρχει ένα κρατικό σύστημα που σας ακούει. Δεν ξέρουμε αν θα βοηθήσει σε κάθε ζήτημα, αλλά ακούει και σημειώνει. Παραδείγματος χάρη, ένας φίλος μου από τη Γενική Διεύθυνση Βακουφίων, μοίραζε κάποτε καβουρμά σε απόρους. «Έχεις τόνους καβουρμά. Δώσε μου κι εμένα 500 κιλά να τα δώσω στις μειονότητες» του είπα. Μου είπε ότι θα ρωτήσει τους ανωτέρους του. Πέρασε αρκετός καιρός χωρίς καμία ανταπόκριση. Μετά από έναν χρόνο ήρθαν από το συμβούλιο και μου είπαν

«Ας βοηθήσουμε και τις μειονοτικές κοινότητες παρέχοντας τρόφιμα». Όταν τους υπενθύμισα ότι το είχα ζητήσει πέρσι, έλαβα την απάντηση «Το ξέρουμε».

Τι απάντησαν οι μειονοτικές κοινότητες;

Έγραψα το πρώτο μου κείμενο σχετικά με αυτή τη βοήθεια τον Μάιο. Περίμενα εναγωνίως ανταπόκριση, αλλά τίποτα. Οι ηλικιωμένες ρωτούσαν «Γιατί να τους δώσουμε τη διεύθυνσή μας, τι θα κάνουν;». Υπάρχει ακόμα επιφυλακτικότητα. Ύστερα κατά το φθινόπωρο ξαναφέραμε το ζήτημα στο προσκήνιο. Αν μια μικρή μερίδα αρχίσει να λαμβάνει τη βοήθεια, τότε αυτό θα συνεχιστεί.

Ακόμη κι αν αποκτήσετε το δικαίωμα σε παροχή τροφίμων, η Θεολογική Σχολή της Χάλκης παραμένει το βασικότερο που δεν έχετε ακόμα πετύχει.

Πάνε ακριβώς 44 χρόνια. Όταν είχε καεί το Πατριαρχείο περιμέναμε 46 χρόνια. Απ' ό,τι φαίνεται είναι κι αυτό μια παράδοση.

Η άδεια για την επισκευή που έγινε επί εποχής Τουργκούτ Οζάλ είχε συζητηθεί πολύ.

Ναι, έδωσαν άρον άρον άδεια για το κτήριο που κήκε το 1941 λέγοντας «Φτιάξτε το γρήγορα». Το ίδιο το σύστημα ανησυχεί για τον εαυτό του.

«Το 1/3 του ζητήματος της Χάλκης υφίσταται επί εποχής διακυβέρνησης του ΑΚΡ»

Ποιο θα είναι το μέλλον της Χάλκης;

Αυτό είναι πλέον ένα θέμα που το κράτος σέρνει για πολύ καιρό. Τα 13 από τα 44 χρόνια υφίσταται επί εποχής διακυβέρνησης του ΑΚΡ. Με άλλα λόγια, το 1/3 αποτελεί ευθύνη των κυβερνήσεων του ΑΚΡ.

Υπήρξε επίσης διαδικασία μετατροπής σε τεμένη εκκλησιών που ήταν σημαντικές για την ιστορία του Χριστιανισμού και μετατράπηκαν σε μουσεία την περίοδο της δημοκρατίας. Τι νιώσατε για την απόφαση μετατροπής σε τεμένη των εκκλησιών της Αγιάς-Σοφιάς σε Τραπεζούντα και Τζνικ;

Θλίβομαι.

Φτάνουν αντιδράσεις από το εξωτερικό γι' αυτά τα ζητήματα;

Δεν μπορούμε να καθορίσουμε το ίδιο μας το μέλλον. Είμαστε μια δομή που διαρκώς τρέφει την πολιτική. Το ίδιο είμαστε και στο εξωτερικό και στο εσωτερικό. Όταν η κυβέρνηση κάνει για εμάς αυτά που έπρεπε ήδη να έχει κάνει, αυτό αποτελεί «σημείο αναφοράς». Αυτό το ελέγχουν και στο εξωτερικό. Βρισκόμαστε συνεχώς στη μέση μιας τραμπάλας. Ο ένας πατάει από τα δεξιά και ο άλλος από τα αριστερά. Με το να είμαστε έτσι μετέωροι, δεν μπορέσαμε να αναπτυχθούμε εδώ, δεν μπορέσαμε να φτάσουμε στα υψηλά κρατικά αξιώματα και ανακρινόμαστε κι από πάνω διαρκώς. Ζητούν από εμάς την ευθύνη για την ιστορία. Κάποιοι θέλουν διαρκώς να μας τιμωρούν. Δεν μπορώ να σας εξηγήσω τι σημαίνει να βρίσκεσαι σε αυτή την κατάσταση. Είστε συνεχώς αναγκασμένοι να λογοδοτείτε. Μερικοί δεν μπορούν να απαλλαγούν απ' αυτό το βάρος και γι' αυτό είτε απορρίπτουν την κοινότητά τους και εισχωρούν σε κάποια άλλη είτε φεύγουν στο εξωτερικό. Όμως ένας Γάλλος ή ένας Ολλανδός που έρχεται από το εξωτερικό ανοίγει την επιχείρησή του και δουλεύει ανενόχλητος εδώ. Κανείς δεν του ζητά λογαριασμό. Από τις μειονότητες που επί χρόνια υφίσταντο ποικίλες αδικίες και επιθέσεις επειδή «κρατούσαν στα χέρια τους την οικονομία», πόσα άτομα υπάρχουν σήμερα που παίζουν μεγάλο ρόλο στην οικονομία της Τουρκίας;

Υπάρχει όμως στην κοινωνία η αντίληψη της «πλούσια μειονότητας».

Και οι πολιτικοί νομίζουν ότι είμαστε πλούσιοι. Κάποτε είχε έρθει να με επισκεφθεί ένας υποψήφιος δήμαρχος του Σίσιλι. Όταν μιλούσα για τους απόρους της κοινότητάς μας με ρώτησε «Έχετε τέτοιους;». Ήταν 40 χρόνια πολιτικός. Αυτό το έζησα και όταν ήμουν φαντάρος. «Μην πουλάτε τίποτα σε αυτούς στην καντίνα. Είναι όλοι τους

απόφοιτοι πανεπιστημίου, είναι όλοι τους πλούσιοι» έλεγαν. Υπάρχει αυτή η αντίληψη.

«Θέλουμε μια Τουρκία στην κατεύθυνση της ΕΕ»

Πώς βλέπουν οι μειονότητες την πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση;

Η προσπάθεια, οι προετοιμασίες και η αλλαγή νορμών με σκοπό την εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο μάς ωφέλησε κι εμάς. Οι προσπάθειες του Υπουργού Βολκάν Μποζκίρ μου δίνουν ελπίδες. Η Τουρκία πρέπει να παραμείνει σε αυτόν τον δρόμο.

Τέλος, είναι διάφορα τα μηνύματα που έρχονται από τους υψηλόβαθμους κρατικούς αξιωματούχους. Πρόσφατα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Ερντογάν απευθύνθηκε στις Βρυξέλλες σχετικά με την επιχείρηση της 14^{ης} Δεκεμβρίου λέγοντας «Εσείς, παρακαλώ κρατήστε το μυαλό σας για εσάς. Η ΕΕ ας κοιτάει τη δουλειά της».

Εμείς θέλουμε μια Τουρκία προς την κατεύθυνση της ΕΕ. Η ΕΕ αποτελεί εγγύηση όχι μόνο για εμάς, αλλά και για την Τουρκία. Ήδη σε αυτόν τον τόπο εδώ και 200 χρόνια υπάρχει αποφασιστικότητα στην πορεία προς τη Δύση. Μακάρι να μπορούσε η ΕΕ να δεχτεί γρηγορότερα την Τουρκία και μακάρι η Τουρκία να μπορούσε να ενταχθεί γρήγορα...